

Tko je Berislav Pavu?ek?

Tko je Berislav Pavu?ek?

2008.02.25 9:34

Neomedia Komunikacije - sonja@neomedia.hr

Tridesetih godina 20. stolje?a prvenstveno u Zagrebu, a sporadi?no i u drugim mjestima diljem Hrvatske, s fotoaparatom u ruci djeluje ? Berislav Pavu?ek. Tko je Berislav Pavu?ek?!

- [Berislav Pavu?ek](#)

Osoba o kojoj ne znamo gotovo ni?ta, ili znademo to?no onoliko koliko nam to pri?a dvjestotinjak staklenih negativ-plo?a veli?ine 6 x 9 cm, kao i pripadaju?i pozitivni, zavidne tehni?ke kvalitete i neporecive dokumentarne vrijednosti, kojih je Pavu?ek autor i koje nam je ostavio u naslje?e.

Fototeka Odjela za informacijsko-dokumentacijske poslove kulturne ba?tine u sastavu Uprave za kulturni razvitak i kulturnu politiku pri Ministarstvu kulture posjeduje respektabilnu zbirku fotografija, koja samo ?to nije dosegla broj od 60000 fotografskih jedinica, povrh toga ?to broji i cca 40000 negativa. Zbirka je stvarana po?ev?i od 1910. godine, isprva unutar slu?be Zemaljskog povjerenstva za ?uvanje umjetnih i histori?kih spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji u Zagrebu, te kasnije u institucijama koje su nastavile djelovanje spomenute slu?be. U zbirci se nalaze i fotografije postankom starije od datuma djelovanja slu?be za?tite i o?uvanja spomenika kulture, dakle 1910. godine, budu?i je Povjerenstvo u prve ?etiri godine djelovanja svoj fotografski fondus osna?ilo fotografijama pribavljenim iz Arheolo?kog muzeja i Arhiva u Zagrebu; iz Dvorske knji?nice i Militergeografskog instituta u Be?u, te iz Arhiva u Karlsruheu. Takve fotografije nastaju ve? od polovice 19. stolje?a, ponajvi?e 80-tih godina, i donose prikaze primjerice u potresu nastradalih spomenika Zagreba i okolice (autor Ivan Standl); kulturnih vrednota za Milenijsku izlo?bu 1896. u Budimpe?ti (autori Rudolf Mosinger, Vaso Margeti? Hinko Krapek, Dragutin Inchiostri i F. Hodina); manastira Srijema (autor atelier Rechnitzer) i sli?no. Fototeka se desetlje?ima kontinuirano obnavljala i oboga?ivala; na tome zahvaljujemo prvenstveno Gjuri Szabi, An?eli Horvat, Tihomilu Stahuljaku i Nini Vrani?u. Od 1972. godine, me?utim, poradi novog ustrojstva slu?be, foto-materijal biva izdvojeno pohranjivan unutar specijaliziranih Odjela slu?be za?tite spomenika kulture. U razdoblju 90-tih godina 20. stolje?a u fototeku ponovno pristi?e veliki broj fotografija, tematikom vezan uz spomeni?ku ba?tinu razorenu u Domovinskom ratu.

Kroz vrijeme i prostor u stvaranju fototeke sudjelovali su brojni konzervatori (povjesni?ari umjetnosti, arhitekti, etnolozi, arheolozi, povjesni?ari), prosvjetni radnici i drugi kulturnjaci (na terenu), novinari i profesionalni fotografi ? ukupno njih dvjestotinjak.

Tridesetih godina 20. stolje?a prvenstveno u Zagrebu, a sporadi?no i u drugim mjestima, diljem Hrvatske, s fotoaparatom u ruci djeluje ? Berislav Pavu?ek. Tko je Berislav Pavu?ek?! Osoba o kojoj ne znamo gotovo ni?ta, ili znademo to?no onoliko koliko nam to pri?a dvjestotinjak staklenih negativ-plo?a veli?ine 6 x 9 cm, kao i pripadaju?i pozitivni, zavidne tehni?ke kvalitete i neporecive dokumentarne vrijednosti, koje nam je ostavio u naslje?e.

Pavu?ek je bio ?kroni?ar? graditeljskog zamaha i urbanisti?kih mijena grada Zagreba u desetlje?u koje prethodi II. svjetskom ratu, mada se u isto vrijeme o?ituje i kao fotograf predmeta iz zagreba?kog Arheolo?kog, Dijecezanskog te Povijesnog muzeja. Mla?a, pa i srednja generacija suo?ena s ovim fotografijama raznih gradskih kvartova i prigradskih prostora s nevjericom ?e otkriti mnoge do danas nestale, kao i tada nepostoje?e vizure grada.

Enigmu Berislav Pavu?ek ne razrje?ava stru?na literatura niti arhivi i muzeji; ne donose ploda ni

kontakti s povjesničarima fotografije. Iz fototečnih inventarnih knjiga doznajemo tek da je spomenuti materijal tadašnjem Konzervatorskom zavodu poklonio, 1961. godine, netom pred kraj života, Vladimir Horvat, uvaženi novinar i planinar, pa i sam fotograf meštarskog zvanja u gradu pod Sljemenom; ujedno i stariji brat konzervatorice dr. Anje Horvat.

U fototeci postoji jedna neobična fotografija snimljena na samoborskom starom gradu, legendirana: Stari grad - ulaz u kapelu; snimio: Pavušek, 1939., te zavedena u inventarnu knjigu pod inventarnim brojem 32859, broj negativa III-1095. Prikazuje bradatog muškarca s neobičnim šešerom na glavi, odjevenog u bijelu košulju s prslukom, povrh, te dugačku suknju (pregaču); muškarac u rukama drži rastvorenu knjigu i stoji tik ulaza u kapelu nad kojim je, podno križna, natpis: TERRET LABOR - ASPICE PRAEMIUM! (Plaći li rad? Osvrni se na nagradu /plaću!). Pretpostavka da bi ova neobična osoba, istaknimo, s posljednje poznate autorove fotografije, možda mogla biti ujedno i autor fotografije (auto-snimka?) posljedica je zagonetnosti samog Pavuškovog lika.

Nakon svih istraživanja i nastojanja oko odgonetanja zagonetke Pavušek ostaju tek neke mutne slutnje i neuspjeli kontakti. Ostaje, međutim, i nada da će budućnost donijeti barem osnovne podatke o Berislavu Pavušku, osobi (i fotografu) koja je, možemo ustvrditi - iako zasada prisiljeni da stvar promatramo tek fragmentarno, u jednom relativno kratkom stvaralačkom bljesku - ostavila svijetli trag u povijesti fotografije, time i naše kulture.

Priredila: Sanja Grković

(9. veljače 2006.)

[Fototeka kulturne baštine](#) Tko je Berislav Pavušek?

